

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/7934/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/1496/2016

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 25. 7. 2016 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, spisová značka C 35202 (dále jen „Instituce“), vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o zaplacení částky ve výši 55.600 Kč, takto:

- I. **Instituce, společnost EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 55.600 Kč (slovy: padesát pět tisíc šest set korun českých), a to ve lhůtě 3 dnů ode dne právní moci tohoto nálezu.**
- II. **Instituce, EvPe GROUP s.r.o., je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. ú. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 14962016, konstantní symbol platby 558, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá vrácení peněžních prostředků, které Instituci uhradil v souvislosti se zprostředkováním úvěru, protože Instituce neučinila ke zprostředkování úvěru pro Navrhovatele žádné kroky.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení zjistil, že Instituce a Navrhovatel uzavřeli dne 14. 4. 2016 příkazní smlouvu č. 2147, jejímž předmětem je podle čl. I odst. 2., „*aby příkazník (rozuměj Instituce) zajistil daný produkt Příkazci (rozuměj Navrhovateli) a to tak, aby to pro Příkazníka bylo nejvýhodnější a aby se dalo předpokládat, že takové řešení bude pro Příkazce přijatelné a finančně únosné.*“ Zároveň podle článku I. této smlouvy Navrhovatel „*žádá o*

finanční pomoc ve výši 1000000,- Kč na dobu 15 let“ s měsíční splátkou ve výši 8.700 Kč a Navrhovatel se v čl. 1. odst. 3 „zavazuje zaplatit vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku“ ve výši 15.000 Kč do rukou zástupce Instituce nebo vkladem na účet Instituce (dále jen „Příkazní smlouva“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí nevystupoval jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Z veřejného seznamu živnostenského rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce je obchodní společností, která je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „*Provádění staveb, jejich změn a odstraňování*“ s datem vzniku oprávnění dne 13.9.2006 na dobu neurčitou. Instituce tedy nedisponovala živnostenským oprávněním s předmětem podnikání „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, na jehož základě by byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), oprávněna v době uzavření Příkazní smlouvy zprostředkovávat nebo poskytovat spotřebitelské úvěry.

Zákon o finančním arbitrovi nevymezuje věřitele a zprostředkovatele spotřebitelského úvěru, definici těchto pojmů je tedy nutné hledat v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Příkazní smlouvy, který definuje v § 3 písm. b) věřitele jako osobu „*nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.*“ Zprostředkovatel spotřebitelského úvěru definuje ustanovení § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru jako „*osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.*“

Podle ustanovení § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) platí, že „*[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“ Ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku pak dodává, že „*[p]ro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.*“

Občanský zákoník tedy nerozlišuje oprávněného a neoprávněného podnikatele a za podnikatele je považován i ten, kdo podniká bez podnikatelského oprávnění (srov. též výkladové stanovisko č. 22 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014 – k pojmu podnikatel podle občanského zákoníku).

Pro kvalifikaci osoby věřitele či zprostředkovatele spotřebitelského úvěru tedy není rozhodné, zda tato osoba je držitelem živnostenského oprávnění, které je označené v příloze č. 2 živnostenského zákona jako „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, ani jeho označení jako smluvní strany. Rozhodný je v takovém případě obsah činnosti, kterou věřitel nebo zprostředkovatel ve vztahu ke spotřebiteli vykonával, resp. se zavázal vykonat.

Finanční arbitr zohlednil závazek Instituce vyjádřený ve formulářové Příkazní smlouvě, spočívající v úplatném zprostředkování příležitosti pro Navrhovatele uzavřít smlouvu

o finančním produktu (tj. její záměr dosáhnout zisku), jakož i skutečnost, že Instituce je, resp. byla účastníkem řízení v dalších řízeních vedených před finančním arbitrem (řízení vedené pod sp. zn. FA/SU/525/2016, FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1909/2016), se shodným předmětem sporu, tj. vrácení poplatku za zprostředkování spotřebitelského úvěru, případně dalších poplatků uhrazených v souvislosti se zprostředkováním úvěru. Současně finanční arbitr v průběhu roku 2016 obdržel 13 dotazů, v nichž se spotřebitelé obrátili na finančního arbitra s žádostí o pomoc, neboť, shodně jako Navrhovatel, požádali Instituci o úvěr, uhradili Instituci kauci, resp. první splátku či zajištění úvěru, a následně Instituce přestala komunikovat a úvěr spotřebitelům neposkytla.

Tyto skutečnosti dokazují soustavnost zprostředkovatelské činnosti Instituce, a proto finanční arbitr uzavírá, že Instituci ve vztahu k Navrhovateli považuje za podnikatele ve smyslu § 420 odst. 1 občanského zákoníku.

S přihlédnutím k výše uvedenému, a jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné další skutečnosti, které by zpochybnil, že Instituce v posuzovaném případě vystupuje v postavení zprostředkovatele při zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi a je pasivně legitimovaná ve sporu s Navrhovatelem.

Příkazní smlouva představuje smlouvu, ve které se zprostředkovává možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru a není tak ve smyslu ustanovení § 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyloučena z jeho působnosti.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem při zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že na internetu vyplnil žádost o úvěr, „*kde bylo reklamováno, že úvěr je bez nahlížení do registru, bez poplatků, rychlé vyřízení a bez zástavy.*“ Navrhovatele následně Instituce kontaktovala SMS zprávou, ve které Navrhovatele informovala o tom, že mu schválila úvěr a uvedla telefonní kontakt na obchodního zástupce s pokynem k jeho kontaktování.

Navrhovatel tvrdí, že v rámci telefonního hovoru mu zástupce Instituce sdělil, že má na Účet Instituce „*vedený u Komerční banky a.s. na jméno ■■■*“ vložit poplatek za sepsání Příkazní smlouvy ve výši 6.000 Kč a 15.000 Kč jako „*vratnou kauci*“. Navrhovatel dále tvrdí, že poté mu Instituce doručila návrh Příkazní smlouvy a doklad o zaplacení částky 21.000 Kč a dále že „*[v]še jsem podepsala a odeslala podle instrukcí na uvedenou adresu.*“

Navrhovatel tvrdí, že poté ho Instituce telefonicky kontaktovala s tím, že pokud chce úvěr co nejdříve čerpat, musí ještě zaplatit „*dvě částky za vyplacení úvěru*“, dále dvě splátky budoucího úvěru a konečně ještě poplatek za předčasné vyplacení úvěru.

Navrhovatel namítá, že v průběhu následujících 60 dnů, které má Instituce podle Příkazní smlouvy na vyplacení úvěru, ho už Instituce sama nekontaktovala, když pouze potom, co

Navrhovatel několikrát telefonicky a prostřednictvím SMS zpráv kontaktoval Instituci, Instituce reagovala s tím, že úvěr se vyřizuje.

Navrhovatel tvrdí, že po uplynutí 60 denní lhůty, kdy mu nebyl vyplacen žádný úvěr, podal písemnou výpověď Příkazní smlouvy a požádal o vrácení peněžních prostředků uhrazených Instituci v souvislosti s touto smlouvou. Instituce Navrhovateli podle jeho tvrzení sdělila, že od Příkazní smlouvy mohl odstoupit do 14 dnů od jejího uzavření a „*nic mi vráceno nebude. A už je nemám kontaktovat.*“ Navrhovatel dále tvrdí, že na telefonní číslo zástupce Instituce už se mu následně nepodařilo dovolat.

6 Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Vzhledem k tomu, že Instituce se k návrhu na zahájení řízení nevyjádřila, nepředložila podklady ani jinak s finančním arbitrem nekomunikovala, nebylo možné se o smírné řešení sporu v řízení před finančním arbitrem ani pokusit.

7 Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů, Ústavního soudu nebo Soudního dvora Evropské unie. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, a aby rozhodnutí finančního arbitra soud jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je nárok Navrhovatele na zaplacení částky ve výši 55.600 Kč, kterou Navrhovatel Instituci uhradil v souvislosti s uzavřením Příkazní smlouvy, neboť Instituce neučinila ke zprostředkování půjčky pro Navrhovatele žádné kroky.

7.1 *Skutková zjištění*

Finanční arbitr zjistil, že předmětem Příkazní smlouvy je podle čl. I odst. 2., „*aby příkazník zajistil daný produkt Příkazci a to tak, aby to pro Příkazníka bylo nejvýhodnější a aby se dalo předpokládat, že takové řešení bude pro Příkazce přijatelné a finančně únosné.*“

Finanční arbitr zjistil, že částka 55.600 Kč se skládá z částky 15.000 Kč, kterou Navrhovatel Instituci uhradil jako zálohu za zprostředkování poskytnutí úvěru (dále jen „Kauce“), částky 6.000 Kč, kterou Navrhovatel Instituci uhradil jako poplatek za sepsání Příkazní smlouvy, částky 10.000 Kč, kterou Navrhovatel Instituci uhradil jako poplatek za předčasné vyplacení úvěru, částky 7.200 Kč uhrazené Navrhovatelem jako dva poplatky za vyplacení úvěru ve výši

3.600 Kč a částky 17.400 Kč uhrazené Navrhovatelem jako dvě splátky budoucího úvěru ve výši 8.700 Kč, protože

- a) z čl. I odst. 1 Příkazní smlouvy plyne, že „[p]říkazce žádá o finanční pomoc ve výši 1000 000,- Kč na dobu 15 LET/měs. Měsíční splátka 8 700,- Kč“;
- b) z čl. 2 odst. 3 Příkazní smlouvy vyplývá, že se Navrhovatel zavázal zaplatit „vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku a to ve výši: částka: 15000,- Kč slovy patnácttisíc ,- Kč v den podpisu této Smlouvy do rukou zástupce Příkazníka nebo vkladem na účet společnosti“;
- c) z Výpisu z Účtu Navrhovatele 2 plyne, že Navrhovatel dne 13. 4. 2016 vložil na Účet Instituce Kauci ve výši 15.000 Kč;
- d) z Dokladu o zaplacení, podle kterého „[o]bchodní společnost: EvPe GROUP s.r.o., IČ: 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky na základě smlouvy se stejným registračním číslem jako je číslo tohoto dokladu, s níže uvedeným plátcem přijala dle čl.II.2 této smlouvy cenu za plnění předmětu smlouvy ve výši 21000,- Kč“, vyplývá, že Navrhovatel společně s Kaucí uhradil Instituci i poplatek za sepsání Příkazní smlouvy ve výši 6.000 Kč;
- e) z Dokladu o zaplacení vyplývá, že bankovní účet č. ■■■, tj. Účet Instituce, byl skutečně účtem, na kterém Instituce přijímala plnění od Navrhovatele, neboť tímto dokladem Instituce stvrdila mj. přijetí Kauce, kterou však Navrhovatel uhradil převodem na Účet Instituce, jak vyplývá z Výpisu z Účtu Navrhovatele 2;
- f) z Printscreenu platební transakce a z výpisu z blíže nespecifikovaného účtu potvrzujícího platbu na Účet Instituce ve výši 10.000 Kč dne 21. 4. 2016 vyplývá, že Navrhovatel uhradil Instituci částku 10.000 Kč jako poplatek za předčasné vyplacení úvěru;
- g) z Výpisu z účtu Navrhovatele 1 potvrzujícího platbu Navrhovatele na Účet Instituce ve výši 3.600 Kč dne 27. 4. 2016 a z Potvrzení o vkladu č. 3 o vkladu hotovosti 3.600 Kč na Účet Instituce dne 10. 5. 2016 vyplývá, že Navrhovatel uhradil Instituci částku 7.200 Kč jako dva poplatky za vyplacení úvěru ve výši 3.600 Kč;
- h) z Potvrzení o vkladu č. 1 o vkladu hotovosti 8.700 Kč na Účet Instituce dne 25. 4. 2016 a z Potvrzení o vkladu č. 2 o vkladu hotovosti 8.700 Kč na Účet Instituce dne 22. 4. 2016 vyplývá, že Navrhovatel uhradil Instituci částku 17.400 Kč jako dvě splátky budoucího úvěru ve výši 8.700 Kč.

Finanční arbitr proti Instituci vedle tohoto řízení zahájil na návrh navrhovatelů odlišných od Navrhovatele celkem 3 řízení (sp. zn. FA/SU/525/2016, FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1909/2016), když v řízení vedeném pod sp. zn. FA/SU/525/2016 a FA/SU/1398/2016 již vydal nálezy, ve kterém uložil Instituci povinnost vrátit částku představující poplatek za zprostředkování půjčky. V žádném z vedených řízení se Instituce do dne vydání tohoto nálezu nevyjádřila ani nepředložila finančnímu arbitrovi požadované podklady.

Finanční arbitr má k dispozici pouze tvrzení a podklady předložené Navrhovatelem. Finanční arbitr současně považuje podklady shromážděné v tomto řízení a v ostatních řízeních vedených s Institucí, jak je uvedeno shora, za dostačující pro vydání tohoto rozhodnutí ve věci

7.2 Platnost Příkazní smlouvy

Strany sporu Příkazní smlouvu uzavřely dne 14. 4. 2016, tedy za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru ve znění zákona č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů a který nabyl účinnosti dne 25. 2. 2013 (dále jen „novela zákona o spotřebitelském zákonu“).

Zákon o spotřebitelském úvěru v původním znění byl přijat v souvislosti s plněním povinnosti České republiky, jako členského státu Evropské unie, transponovat do svého právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“).

Znění zákona o spotřebitelském úvěru před jeho novelou neobsahovalo ustanovení upravující náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru ani právo spotřebitele od takové smlouvy odstoupit. Stejně tak neobsahovalo úpravu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo obligatorní náležitosti takové smlouvy podle Směrnice 2008/48/ES.

Po analýze dosavadní právní úpravy (jakož i s přihlédnutím k nízké finanční gramotnosti spotřebitelů), dospěl zákonodárce k závěru, že bylo nezbytné posílit ochranu spotřebitele na finančním trhu, a proto se rozhodl upravit i otázky, kterých se Směrnice 2008/48/ES nedotýká. Důvodová zpráva k novele zákona o spotřebitelském úvěru, která podává důvody, které vedly zákonodárce k přijetí takové právní úpravy, uvádí, že v „*praxi bylo obvyklé, že nepřiliš poctiví zprostředkovatelé vyžádají od svého klienta nejdříve určitý peněžní obnos, který umožní zájemci dostat se ke spotřebitelskému úvěru. Následně se zprostředkovatel spotřebiteli již neozve a poskytnutí úvěru nesjedná. Spotřebitel se tak ocitá v bludném kruhu, kdy kvůli nedostatku finančních prostředků žádal o spotřebitelský úvěr, nejdříve zaplatil odměnu zprostředkovateli v řádu několika tisíc korun, a následně neměl šanci jakýkoli úvěr získat pro nečinnost zprostředkovatele.*“ Důvodová zpráva pak doplňuje, že cílem novely bylo ve vztahu ke zprostředkovatelům spotřebitelských úvěrů především vyčištění trhu od neférových praktik, stejně jako zvýšení důvěry na trhu, dále pak nutnost přimět zprostředkovatele k oslovení potenciálních věřitelů ve lhůtě 14 dní (v opačném případě přijdou odstoupením spotřebitele od smlouvy o zprostředkování o odměnu), jakož i snaha zamezit činnosti nepřiliš poctivých zprostředkovatelů, kteří tak přijdou o jednoduchý příjem sestávající se z inkasa poplatku za zprostředkování, aniž by se snažili nějakého poskytovatele spotřebitelského úvěru vůbec oslovit.

Podle § 17a odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru „*[s]mlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, musí být mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem uzavřena písemně a musí obsahovat informaci o právu spotřebitele na odstoupení od této smlouvy podle § 17b. Má-li odměnu zprostředkovatele platit spotřebitel, musí být odměna v této smlouvě dohodnuta.*“ Podle odst. 3 téhož paragrafu „*[p]okud smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, nebyla uzavřena v souladu s odstavcem 1, je neplatná.*“

Současně § 17b odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že „*[s]potřebitel může od smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoli sankce ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy, pokud do té doby nedošlo na jejím základě k uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.*“ Odstavec 2 téhož paragrafu pak doplňuje, že „*[o]d smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, lze odstoupit podle odstavce 1 písemně, a to v souladu s informací uvedenou v této smlouvě o právu na odstoupení. Lhůta pro odstoupení je považována za zachovanou, je-li odstoupení odesláno zprostředkovateli nejpozději v poslední den lhůty.*“

Novela zákona o spotřebitelském úvěru v § 17b tedy zavedla nejen právo spotřebitele odstoupit od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru bez jakékoliv sankce, ale i povinnost zprostředkovatele podle § 17a o tomto právu spotřebitele informovat přímo ve smlouvě o zprostředkování. Novinkou byla rovněž obligatorní písemná forma smlouvy, jakož i v případě sjednání nároku zprostředkovatele na odměnu, povinnost uvést tuto odměnu přímo ve smlouvě.

Zákonodárce v důvodové zprávě podtrhuje, že nelze opomenout, že smlouva o zprostředkování úvěru není „zvláštní smluvní typ, ale obdobně jako v případě samotné smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, se jedná o režim, který dopadá na vztah mezi spotřebitelem a zprostředkovatelem, ať už je založen smlouvou příkazní, mandátní, smlouvou o zprostředkování apod. či jakoukoliv nepojmenovanou smlouvou.“

Po posouzení obsahu Příkazní smlouvy a Smluvních podmínek finanční arbitr dospěl k závěru, že ačkoli byla Příkazní smlouva označena jako smlouva příkazní s odkazem na § 2430 a násl. občanského zákoníku, činnost, ke které se Instituce zavázala, naplňuje znaky činnosti zprostředkovatele spotřebitelského úvěru ve smyslu § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru. Pro takový závěr finančního arbitra svědčí zejména vzájemná práva a povinnosti, které jsou obsahem závazku založeného Příkazní smlouvou, tak jak je uvedeno shora.

Formulace Příkazní smlouvy jako smlouvy příkazní, stejně jako odkaz na tento smluvní typ obsažený v textu Smluvních podmínek, chápe finanční arbitr jako snahu Instituce vyloučit závazek založený Příkazní smlouvou z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru a vyhnout se tak povinností, které tento zákon pro zprostředkovatele spotřebitelského úvěru zavádí. Ani takové prohlášení smluvních stran však nemůže v tomto případě obstát, neboť Příkazní smlouva, resp. z ní vyplývající práva a povinnosti, odpovídají pojmovým znakům smlouvy o zprostředkování úvěru, a je proto na místě aplikovat na tento smluvní vztah zákon o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr posuzoval, zda Příkazní smlouva byla uzavřena platně s ohledem na požadavky, které na smlouvu, v níž se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, kladou relevantní právní předpisy, tedy občanský zákoník a zvláštní úprava obsažená v zákoně o spotřebitelském úvěru.

Obligatořními náležitostmi smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru jsou její písemnost a uvedení informace o právu na odstoupení. V případě, že je sjednána odměna ze zprostředkování, kterou hradí zájemce o úvěru, pak i její uvedení ve smlouvě o zprostředkování. S nesplněním těchto podmínek zákon o spotřebitelském úvěru spojuje sankci neplatnosti v souladu s ustanovením § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr po podrobném zkoumání smluvní dokumentace dovozuje, že Příkazní smlouva ani Smluvní podmínky neobsahují informaci o právu Navrhovatele odstoupit od Příkazní smlouvy do 14 dnů ode dne jejího uzavření bez uvedení důvodů a bez jakékoliv sankce.

Příkazní smlouva tedy nesplňuje zákonem stanovené náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru, a proto je podle § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

Zákon o spotřebitelském úvěru však nestanoví, zda se jedná o neplatnost relativní či absolutní. Občanský zákoník preferuje relativní neplatnost před neplatností absolutní. Tato zásada je obsažena v § 574 občanského zákoníku, který je základním výkladovým pravidlem a který stanoví, že „[n]a právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.“ Ve všech případech, ve kterých občanský zákoník jako následek vady právního jednání stanoví neplatnost, se tedy proto jedná o neplatnost relativní. Pouze pokud právní jednání vykazuje znaky obsažené v ustanovení § 588 občanského zákoníku, pak se jedná o neplatnost absolutní, když „[s]oud přihlédně i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přiči dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.“

V tomto případě, Příkazní smlouva je podle § 17b odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

K absolutní neplatnosti právního jednání je potřeba naplnit zákonné požadavky v souladu s ustanovením § 588 občanského zákoníku, tedy krom rozporu se zákonem musí být kumulativně naplněna podmínka zjevného narušení veřejného pořádku.

Finanční arbitr je přesvědčen, že součástí veřejného pořádku je mimo jiné ochrana skupin osob, které jsou určitým způsobem zranitelné. Mezi takové skupiny osob nepochybně patří spotřebitelé, neboť jejich postavení je obecně ve styku s profesionálním podnikatelem znevýhodněno tím, že do vztahu s podnikatelem vstupují jako neprofesionálové a jsou vůči podnikateli zpravidla hospodářsky a informačně slabší stranou, s menší dostupností právních služeb, nedostatkem profesionálních zkušeností a nemožností stanovovat si smluvní podmínky.

Pokud jde o požadavek zjevného narušení veřejného pořádku, který ustanovení § 588 občanského zákoníku předpokládá, vnímá finanční arbitr důraz na zjevnost jako pravidlo, jaký závěr učinit, jsou-li objektivní pochybnosti o tom, zda určité jednání porušuje veřejný pořádek či nikoli. V případě pochybností, že k narušení veřejného pořádku došlo, by požadavek zjevnosti nebyl naplněn a byla by presumována shoda jednání s veřejným pořádkem.

V posuzovaném případě však právním jednáním smluvních stran došlo k narušení veřejného pořádku tím, že byl porušen § 17a zákona o spotřebitelském úvěru. Porušení této normy veřejného pořádku bylo prokázáno a finanční arbitr proto nemá pochyb o tom, že k narušení veřejného pořádku došlo. Finanční arbitr tak považuje toto narušení veřejného pořádku za zjevné.

Ačkoli zákon o spotřebitelském úvěru výslovně nestanoví, že následkem porušení povinností podle § 17a tohoto zákona je absolutní neplatnost zprostředkovatelské smlouvy, je tento výklad z hlediska ochrany spotřebitele nutný a nasvědčuje tomu i legislativní vývoj ochrany spotřebitele a samotné právní úpravy spotřebitelských úvěrů a jejich zprostředkování. Tendenci k zvýšené ochraně spotřebitele svědčí i obligatorní písemná forma zprostředkovatelské smlouvy a její povinné náležitosti.

Finanční arbitr na základě posouzení shromážděných podkladů dovozuje, že Příkazní smlouva je proto absolutně neplatná ve smyslu § 588 občanského zákoníku, a to z důvodu absence poučení o právu na odstoupení v rozporu s ustanovením § 17a zákona o spotřebitelském úvěru.

8 Bezdůvodné obohacení

Finanční arbitr shledal, že Instituce přijetím Kauce ve výši 15.000 Kč, poplatku za sepsání Příkazní smlouvy ve výši 6.000 Kč, poplatku za předčasné vyplacení úvěru ve výši 10.000 Kč, dvou poplatků za vyplacení úvěru ve výši 3.600 Kč a dvou splátek budoucího úvěru ve výši 8.700 Kč, tedy celkem 55.600 Kč od Navrhovatele z neplatné Příkazní smlouvy na jeho úkor obohatila.

Občanský zákoník v § 2991 odst. 1 stanoví, že „*[k]do se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.*“ Ustanovení § 2993 občanského zákoníku pak specifikuje, že „*[p]lnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila.*“

9 K výrokům nálezu

Instituce je povinna vrátit Navrhovateli to, co jí Navrhovatel plnil na základně neplatného právního jednání, tj. částku ve výši 55.600 Kč, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto nálezu.

Protože finanční arbitr v nálezu z části vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku II. tohoto nálezu v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000,- Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000,- Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku II. tohoto nálezu.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 4. 7. 2017

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr